

[CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
AAN HENRI DUMONT [PARIJS]
10 OKTOBER 1658
5591

Antwoord op een verloren gegane brief van Dumont van september? 1658.

Samenvatting: Huygens stuurt Dumont composities ter beoordeling en correctie. Hij wil niet dat die beoordeling volgens al te strikte regels plaatsvindt, maar erkent dat er basisregels zijn waaraan elke componist moet voldoen.

Bijlage: composities (Huygens).

Huygens schreef opnieuw op 22 oktober 1658 (5592A).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 2, p. 771: onvolledig afschrift (autograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 37, p. 32-33: volledig.

— Worp 5, nr. 5591, p. 311: onvolledig (<Je vous renvoye ... celuy des langues.>; <Mais je resiste ... sous les reserves que dessus.>), rest samengevat.

— Rasch 2007, nr. 5591, pp. 1018-1021.

Namen: Carlo Gesualdo (prins van Venosa); Antoine Parran.

Titel: *Traité de la musique* (Parran 1639).

Glossarium: basse (baspartij); madrigale (madrigaal); musique (muziek); note (noot); octave (octaaf); partie (partij); quart (kwart); quint (kwint); suite de quartes (parallele kwarten); suite de quintes (parallele kwinten); suite d'octaves (parallele oktaven).

Transcriptie

À Sieur H. du Mont.

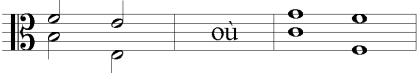
Extrait du 10e Octobre 1658.

Je vous renvoye mes petits papiers avec les vostres, où j'ay marqué ce que j'estime digne de correction ou non. Vous avez bien ouy nommer le Prince de Venosa, qui a mis en lumière une si grande quantité de livres de madrigales Italiennes. Il y en a de très-excellentes et qui marquent son grand sçavoir, d'autres, et pour la plus part, sont bizarres audelà de toute règle et coutume. Représentez-vous, que vous avez à faire à un homme dont l'humeur est un peu semblable à celle de ce prince: et souffrez là-dessus mes extravagances, mais non pourtant mes fautes. Que si d'aventure vous rencontrez quelque suite de quintes, quartes, ou octaves, qui pourroyent m'estre eschappées à la haste, et en songeant ailleurs (comme ce mestier est fort loin de ma vocation et condition), vous m'obligerez d'y passer la plume sans hésiter. Comme mesmes, si par la transposition de quelque note vous voyez du jour à pouvoir radoucir quelque chose qui pourroit choquer les plus délicats, je suis bien content que cela se fasse: mais je suis un peu jaloux de la suite de mes modulations, et désire bien qu'on les conserve autant qu'il est aucunement possible. Les règles ne me sont pas inconnues, mais j'y trouve si peu de constance et tant de contradiction parmi les auteurs, que je pense tous avoir en François, Italien et autres langues, que ça et là je me joins à ceux qui sont de mon opinion; laquelle, à la reserve de ces grosses incongruïtez reconnues par tout le monde, je tiens aussi valable que ¹chascun la siene. Et en effect, je me souviens tousjours de ce que dit vostre Jésuite Parran, ²qu'on évite toute sorte de fausses relations contre la basse, et non contre les autres parties, pour ce que seroit un trop grand travail. Et ailleurs: ³que pour trop observer on oste une bonne partie de la grace à la musique, qui véritablement est une insigne folie, en matière dont la demonstration principale depend du goust des oreilles, qui est aussi divers que celuy des langues. Ainsi c'est une belle règle de dire qu'il ne seroit pas licite

1. <chascune>.

2. Antoine Parran, *Traité de la musique* (Parijs 1639), p. 86.

3. Parran 1639, p. 88.

de mettre à deux voix: , qui vault la mesme chose, ⁴et est la plus naturelle

de toutes les cadences. Je ne sçay dans quels pièges à la fin on nous engagera. Par icy je ne condanne aucunement plusieurs bonnes observations que j'avoue qu'il faut respecter: mais je resiste à la superstition et non au culte religieux. En somme, Monsieur, je vous supplie de vouloir user de ce tempérament en la reveue de mes oeuvres; sans vous donner la peine de m'adviser à tout bout de champs de ce que vous y rencontrez. Je me mets en bonne main, quand vous entreprenez ma censure, et je suis fort content d'y acquiescer sous les reserves que dessus. Avec peu de chose l'on redresse souvent un inconvenient: et de cela je m'en rapporte à vostre grand sçavoir et discrétion, demeurant etc.

Vertaling

Aan de heer Henri Dumont.

Uittreksel uit een brief van 10 oktober 1658.

Ik zend u mijn velletjes terug met de uwe, waarop ik heb aangegeven welke voor verbetering in aanmerking komen en welke niet. U hebt natuurlijk wel eens gehoord van de ⁵prins van Venosa, die een zo grote hoeveelheid boeken met Italiaanse madrigalen het licht heeft doen zien. Er bevinden zich zeer goede onder, die zijn grote kunde weerspiegelen; andere, de meeste, zijn bizar en buiten elke regel en gewoonte. Houdt u voor dat u te maken hebt met iemand wiens instelling een beetje lijkt op die van deze prins en gun mij daarboven nog mijn onzinnigheden, maar zeker niet mijn fouten. Als u toevallig enkele parallelle kwinten, kwarten of octaven tegenkomt, die mij in de haast ontvallen zouden kunnen zijn, terwijl ik aan iets anders dacht (want dit vak is ver verwijderd van mijn roeping en mijn positie), dan zou u mij verplichten daar zonder aarzeling met de pen overheen te gaan. Als u door het veranderen van een of andere noot mogelijkheden ziet om iets te verzachten wat anders de meer gevoelige oren zou schokken, zou ik ook willen dat u dat deed. *Maar ik ben wel een beetje gehecht aan het verloop van mijn composities en wens dat men die behoudt als het maar enigszins mogelijk is.* De regels zijn mij niet onbekend, maar ik vind er zo weinig consistentie in en ik vind zoveel tegenspraak tussen schrijvers die ik meen volledig te kennen in het Frans, Italiaans en andere talen, dat ik mij hier en daar bij hen voeg die mijn mening delen, welke mening ik, uitgezonderd de grove ongerijmdheden die door iedereen worden onderkend, voor evenveel waard houd als ieder de zijne. Inderdaad, vaak komt mij in gedachten wat uw landgenoot de jezuiet [Antoine] Parran heeft gezegd, namelijk ⁶*dat men alle verkeerde stemvoering met de bas vermijde, maar niet met de andere stemmen, want dat zou te veel werk zijn.* En elders: ⁷*door te veel op de regels te letten ontnemt men de muziek een groot deel van zijn aantrekkingskracht*, wat werkelijk slechts een notoire dwaasheid is op een gebied waar het voornaamste bewijs door de smaak van de oren wordt geleverd, die even uiteenlopend is als die van de tong. Zo is het een mooie regel om te zeggen dat het niet zou zijn toegestaan om in een tweestemmige

zetting het volgende te doen: , wat op hetzelfde neerkomt, de natuurlijkste

is van alle cadenzen. Ik weet niet in welke valkuilen men ons uiteindelijk zal lokken. Hierbij veroordeel ik geenszins enkele goede regels waaraan men zich mijns inziens moet houden, maar ik verzet mij tegen het bijgeloof, niet tegen de godsdienst. Kortom, mijnheer, ik vraag u deze instelling te willen aannemen wanneer u mijn werken doorneemt, zonder dat u zich de moeite geeft mij tot in elk detail op de hoogte te stellen van wat u tegenkomt. Ik geef mij over aan een goede hand als u de beoordeling van mijn werk op zich neemt, en schik mij daar graag in, onder het genoemde voorbehoud. Een onhandigheid wordt dikwijls door een kleine ingreep rechtgezet, en in dat opzicht doe ik een beroep op uw grote kennis en zorgvuldigheid, blijvende, enzovoorts.

4. <et> is in de strekking onlogisch en vermoedelijk per vergissing neergeschreven.

5. Carlo Gesualdo.

6. Parran 1639, p. 86.

7. Parran 1639, p. 88.